

Firblad

2020-2

**Utgitt av Norsk Botanisk Forening
Østlandsavdelingen**
www.nbf-ostland.no

Firbladet 2020-2

ISSN 0804-2403

Utgitt av:

Norsk Botanisk Forening,
Østlandsavdelingen

Org.nr. 819 872 392

www.nbf-ostland.no

Facebook:

**Norsk Botanisk Forening –
Østlandsavdelingen**

Redaktør:

Jan Wesenberg

I redaksjonsrådet:

Line Hørlyk

Per Madsen

Anders Oftan

Simen Hyll Hansen

Trykk: Merkur Grafisk AS

Stoff til Firbladet sendes til:

firbladet@nbf-ostland.no

Neste nummer av Firbladet skal etter planen komme i begynnelsen av april. Stoff til det nummeret må være levert innen utgangen av februar.

Alle fotografier er tatt av artikkelforfatteren der ikke noe annet er oppgitt.

Forsidebildet:

Det har vært et godt søteår i år, mye bakkesøte, og bittersøte dukket opp på sin eneste romeriks-lokalitet. Men her er en riktig fornem en, smalsøte, rødlistet som sterkt truet, fra Malmøya. Foto: Inger Johanne Aag. Se s. 19.

INNHOOLD

3

Kaia Brendberg og Bernhard Kløw
Askedalen: Kryptoklubben

4

Aktiviteter vinter/vår 2020-21

7

Line Hørlyk: Leder: No ser eg atter
slike fjell og dalar

9

På kryss og tvers siden sist

23

Sommerens blomsterminner 2020

29

Årets slåtter i ØLA

34

Villblomstenes dag 14. juni 2020

39

Line Hørlyk og Geir Arne Evje:
Kantklipp til frustrasjon

43

Blytts blomstereng

44

Geir Arne Evje: Bakkemaure

47

Firbladets botaniske nøtt

48

Fotosyntese

Grasrotandelen: Nå kan du støtte ØLA når du tipper hos Norsk Tipping. Bruk org.nr. 819 872 392 eller Norsk Botanisk Forening, Østlandsavdelingen.
Vipps: Vi har fått Vipps! Nummeret vårt er 517 652.

Redaktørskifte

Dette Firbladet kommer ut med ny redaktør. Dag Hovind har ønsket avløsning etter ni år (hans første hefte var nr. 1/2011, da Firbladet innførte farger). Siden undertegnede som Blyttia-redaktør likevel er inne i arbeidsgang og kjenner programvaren som brukes, sa jeg ja til å ta over. Jeg vil takke Dag for hans imponerende innsats med å bygge opp Firbladet som vi kjenner det!

Jan Wesenberg

Kryptoklubben

Kryptoklubben er Norsk Botanisk Forening (NBF) sitt lag for studenter ved NMBU på Ås og en undergruppe av Østlandsforeningen. Vi er også en del av Ung Botaniker-prosjektet som startet opp i 2017 med midler fra Sparebankstiftelsen. Da Kryptoklubben startet opp høsten 2017, var det særlig med fokus på moser og lav. Ettersom klubben har vokst, har fokusområdet blitt mer utvidet, og nå er alt som har fotosyntese også interessant! Målet vårt er å skape økt interesse og kunnskap om planter blant yngre folk.

Kryptoklubben har ikke egen medlemsliste, men oppfordrer alle våre deltakere til å melde seg inn i ØLA eller NBF-grunnorganisasjonen nærmest sitt hjemsted. Styringsgruppa i klubben består av fem personer,

alle sammen studenter ved NMBU på Ås. Vi planlegger og arrangerer arrangementer, og sprer det glade budskap!

Kryptoklubben arrangerer turer og kurs både for helt nybegynnere og mer viderekomne botanikerspirer. I høst arrangerer vi blant annet kjuketur med Helene L. Jensen fra SABIMA, filmkvelder om botanikk samt et innføringskurs i artsobservasjoner. Vi oppfordrer også medlemmer til å bli med på lukedugnader og andre arrangementer satt opp av ØLA. Våre arrangementer er primært for studenter ved NMBU, men alle interesserte er velkomne. For informasjon og påmelding, se facebook-sida vår eller kalenderen inne på botaniskforening.no.

*Kaia Brendberg og
Bernhard Kløw Askedalen*

Aktiviteter vinter/vår 2020-21

Som alle forstår er det er vanskelig, om ikke umulig, å planlegge aktiviteter framover. Styret velger likevel å trykke et program i Firbladet slik at ØLAs medlemmer får en oversikt over planlagte aktiviteter vinteren og våren 2021. Noen aktiviteter som ble avlyst sist vår, planlegges på nytt i 2021. Det blir nok endringer i programmet, derfor er det viktig alltid på forhånd å sjekke på ØLAs digitale plattformer. Vi kommer også til å fortsette som før med å sende mail til alle som har registrert sin mailadresse hos oss. Sjekk om denne er riktig, og meld fra om eventuell endring. For tiden er det stor usikkerhet om vi kan få tilgang til møtelokaler. Hvis ikke, vil mange av foredragene bli holdt digitalt. Ellers må vi påpeke at på turer og andre aktiviteter opptrer man ansvarlig og retter seg etter gjeldende smittevernregler.

Svein Olav B. Drangeid, CampanØLA-koordinator

Onsdag 11.11 kl.18:00: Planter og sopp – viktig samliv for evolusjon av karplanter

Klaus Høiland er professor emeritus ved Universitetet i Oslo. Han har mest forsket på sopp, men er også en flink karplantebotaniker. I denne foredraget vil han fortelle om samlivet mellom planter og sopp, mykorrhiza, og den betydning det har hatt for utviklingen av planteriket. Foredraget blir holdt digitalt på Zoom. Obligatorisk påmelding. Info om foredraget går ut som e-post.

Herbarietirsdagene

går ut på ubestemt tid, inntil koronasituasjonen gjør det mulig.

Onsdag 09.12 kl. 19:00: Digital julequizt på Zoom

Det tradisjonelle julemøtet utgår i år, men vi skal arrangere en digital julequizt(i) i stedet. Nærmere informasjon om påmelding og opplegg blir publisert på vår facebook-side og sendes ut med epost til medlemmene. Meld deg på innen 08.12.2020 så sender vi deg en link til møtet.

Tirsdag 05.01: Sommerens bilder, digital versjon

Info om ny digital vri på dette tradisjonelle møtet kommer på epost!

Onsdag 27.01 kl. 18:00: Foredrag om bruk av satellitt, fly og drone til overvåkning av vegetasjon

Ida Marielle Mienna arbeider med en doktorgrad om dette emnet på Norges miljø-

og biovitenskapelige universitet NMBU. I foredraget vil hun bl. a. komme inn på overvåkning av skoggrensa i en klimasammenheng, og hvordan man kan bruke droner til å kartlegge vegetasjon.

Sted: Humanistskolen, Ullevål stadion, Sognsveien 75A, inngang trappetårn A. NB! Hvis foredraget ikke lar seg gjennomføre i et lokale pga. smittevern hensyn, vil det bli holdt digitalt.

Onsdag 10.02 kl. 18:00: Foredrag, tema fra ØLAs historie

I 2021 er ØLA 50 år. I den forbindelse vil vi by på et foredrag som viser noe av virksomheten i disse årene. Mer eksakt tema vil bli sendt ut senere.

Sted: Humanistskolen, Ullevål stadion, Sognsveien 75A, inngang trappetårn A. NB! Hvis foredraget ikke lar seg gjennomføre i et lokale pga. smittevern hensyn, vil det bli holdt digitalt.

Onsdag 10.03 kl. 19:00–21:00: ØLA årsmøte

Årsmøtet i ØLA blir mest sannsynlig satt opp som et digitalt møte på Zoom grunnet koronasituasjonen. Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet må være styret i hende innen 1. februar 2021. Påmelding til møtet sendes styret innen dagen før møtet på: [styret\(at\)nbf-ostland.no](mailto:styret(at)nbf-ostland.no), så får du tilsendt link til møtet.

Søndag 21.03 kl 12.00: Knopp- og kvisttur, Ekeberg

Lær å kjenne busker og trær i knoppstadiet

Turleder Anders Often (454 20 213), Anders Gunnar Helle og Ola Eian

Oppmøte: Sportsplassen trikkeholdeplass. Offentlig transport: Trikkerute 19 fra Jernbanetorget. Sjekk tidspunkt på ruter.no.

Onsdag 24.03 kl. 17:30-20:00: Mosekartlegging langs Alnaelva

Oppmøte Brynseng T-banestasjon. Vi følger turveien langs Alna til Kværnerparken. ØLA hadde tur samme sted 11. oktober, men da ble det ikke tid til kartlegging. På artskart er det kun registrert 25-30 mosearter, og vi bør øke dette tallet betraktelig. Ta med lupe 15X eller bedre, GPS og konvolutter til å samle moser i. Hvis mange møter fram, håper vi at det er med flinke mosefolk slik at vi kan danne grupper. Turleder og påmelding til: Svein Olav B. Drangeid (918 09 264).

Lørdag 27.03 – søndag 28.03: Kryptoklubben inviterer til en todagers evenement med alger. Obs: Husk innføring sommertid denne helga!

Oppmøtested og tidspunkt blir offentliggjort senere.

Kryptoklubben planlegger å lansere en oppdatering av bestemmelsesnøkler for bentiske makroalger i Norge. Disse ble skrevet, og sist oppdatert, av professor emeritus Jan Rueness i 2006. Gjennom kryptoklubben skal Katharina Nøkling-Eide sammen med Jan Rueness i vinter lage en ny utgave av disse nøklene, som dekker et stort antall av de bentiske makroalgene langs Norges kyst. Katharina er nylig blitt cand. scient i bentiske alger og var med på å sette opp algearrangementer under kryptoklubben i løpet av studietiden ved UiO. Algehelgen kan endre noe

dato eller bli stykket opp, og det bes følge med på hva som vil bli lagt ut på NBFs kalender, samt vår facebook-side fortløpende fra tidlig vår.

Tirsdag 06.04 kl. 17:00: Tirsdagstur Baker Hansen

Hver første tirsdag i måneden fra april til oktober (minus juli) inviterer vi til en villblomstvandring i byen, der du kan bli kjent med spennende planter i Oslo-naturen. Turen starter fra Baker Hansen i Ruseløkkveien. Dette er lette turer i enkelt terreng. Hvis du har mulighet til å komme til Baker Hansen fra kl. 15:45, så spiser vi litt og prater om hvor dagens tirsdagstur går. Vi tar tog eller T-bane til en annen stasjon, og ser hva vi kan finne i gangavstand fra denne.

Turleder: Anders Often (452 20 213)

Oppmøte: Baker Hansen i Vika, Ruseløkkveien 3 (like ved Nationaltheatret stasjon), fra kl. 15:45, med avmarsj kl. 17:00.

Onsdag 21.04 kl 18:00: Tur til sørspissen av Malmøya

Vi ser etter tidlige vårplanter.

Oppmøte: Nedre Bekkelaget bussholdeplass.

Kollektiv transport: Bussrute 81 fra Stortingsgata. Sjekk tidspunkt på ruter.no

Turleder: Jan Wesenberg (908 88 683).

Lørdag 24.04 – søndag 25.04: Fiolkurs

Thomas Marcussen har sagt seg villig til å holde samme kurs i år som det som ble avlyst i 2020.

Fioler er vakre villblomster som appellerer til folk. Det er lett å kjenne igjen en fiol, men de ulike artene kan være vrieni å skille fra hverandre – og flere av disse hybridiserer. Vi har fått Thomas Marcussen, Norges fremste ekspert på fioler, til å holde fiolkurs over to dager. Kurset vil foregå i felt. Opplegget blir slik:

Lørdag 24.04, Hovedøya, Oslo, kl.11 til 14, inkludert spisepause. Oppmøte:

Båtrute B1 fra Aker brygge. Sjekk tidspunkt på ruter.no.

Søndag 25.04, Hole. Oppmøte busstoppet Sundvollen E16 kl. 10:40. Bussrute 200

(Hønefossbussen) går fra Oslo bussterminal. Sjekk tidspunkt på ruter.no. Derfra felles transport med privatbiler til aktuelle lokaliteter i området. Varighet til kl.

14.00, inkludert spisepause.

Turleder: Thomas Marcussen (415 63 219).

Torsdag 29.04 kl. 18:05: Vårblomster på Langhus

Vi ser på vårblomster på Langhus, og vi håper også å finne blomstrende kratffioler og moskusurt, arter som er sjeldne i Nordre Follo.

Oppmøtested: Langhus stasjon

Varighet: ca. to timer

Terreng: Litt kupert skogsterreng

Offentlig transport: Tog fra Oslo kl. 17.35 til Langhus stasjon, ankomst kl. 18:03 (rute L2 til Ski)

Parkering: Langhus stasjon

Turleder: Geir Arne Evje (976 82 909).

No ser eg atter slike fjell og dalar

Høsten er her igjen og har farget landskapet i varme farger. Året går mot slutten og vi kan se tilbake på en helt spesiell sommer med strenge koronatiltak og flere stengte landegrensar for å hindre smittespredning. De fleste av oss har feriert i Norge, og linjene til Aasmund Olavson Vinje fra Rondane beskriver mye av det vi selv har fått se og tatt innover oss på en annerledes måte enn andre år. Mektige inntrykk fra den norske naturen og flott blomstring sitter igjen på netthinna og i kameraene våre. Vi har fått se landet på en «ny» måte. Det har definitivt vært en sommer i friluftslivets tegn. Vi har vel aldri vært så mye på tur som i år, både i hage og nærnatur og på lengre reiser i det langstrakte land. I foreningen vår har jeg inntrykk av at mange har hatt en særdeles blomstrende sommer, og mange har registrert nye spennende plantefunn. Den nye appen «Artsoraklet» har vært flittig brukt. Ikke bare til planter, men også til insektene som besøkte planten. Man har fått stillet sin nysgjerrighet mye fortere med en slik app og derav lært masse nytt, selv om enkelte svar fra appen kan være litt tvilsomme. Her i ØLA tok det litt tid før vi kom i gang med våre planlagte turer. På vårparten måtte flere aktiviteter

flyttes på eller avlyses, så det ble litt uorden i turlista vår denne sesongen. Vi måtte instruere turledere i nye sikkerhetsregler og lære å forholde oss til en meters avstand mellom mennesker, noe som ikke alltid ble så enkelt når alle skulle se på samme blomst som ble vist frem. Utover sommeren og høsten har vi fått gjennomført en større del av programmet vårt. Spesielt dugnadene og slåttene har hatt stor oppslutning. Vi sender en stor takk til alle dere som har bidratt. Alle turledere og deltakerne har vært veldig hensynsfulle og det er ikke rapportert om noen smittetilfeller. Siden koronasituasjonen vil være usikker en god stund fremover, så må vi bare se an. De turene og foredragene vi ikke fikk gjennomført i år prøver vi å sette opp til neste år. Tiden har kommet for mer kreative og moderne møteplasser. Vi har hatt flere styremøter enn før fordi vi har begynt å bruke Zoom. Etterhvert håper vi nettet kan bli en erstatting for foredrag, bildevisning og liknende for medlemmene også, mens vi venter på at det skal blir trygt å møtes igjen. Denne nye digitale plattformen trenger en del av oss «eldre garde» litt tid til å lære oss. Men hovedforeningen NBF har allerede mye spennende på sine hjemmesider som det er verdt å ta en titt på.

I 2021 fyller ØLA 50 år, og vi er godt i gang med planlegging av jubileumsåret. Vi får ny jubileumslogo og noe nytt materiell. Om koronasituasjonen tillater det, skal det bli jubileumsfest og nasjonale botanikkdager her i Oslo. Neste Firblad blir derfor et jubileumsnummer med et historisk tilbakeblikk. Tiden har endret på mye på disse 50 årene. Vi ser at naturødeleggelser av nærnatur blir større, kommuner mangler vesentlig kunnskap, det har blitt «in» med kortklippede, ryddige gressmatter og at naturmangfoldloven ofte ignoreres. Kort sagt har vi gått fra å se på blomster til å verne om de blomstene som er igjen. Ønsket er at foreningen vår også fremover kan bidra med konstruktiv informasjon og kunnskap til alle parter slik at det ikke skal oppstå så steile fronter rundt inngrep i naturen og nærmiljøer. Vi må ta vare på den naturen vi har og alle blomstene – sammen.

Vi gleder oss til å kunne møtes igjen, det er synd at også julemøtet vårt måtte avlyses, men med den felles dugnaden vi gjør med alle disse koronatiltakene, så håper vi samfunnet går tilbake til omtrent det normale i løpet av vinteren. I mellomtiden kan vi kose oss med mange nye bøker som har kommet, registrere sommerens funn og følge med på nettsidene våre og Facebook.

En hyggelig julefeiring og god vinter ønskes dere alle fra oss i ØLA-styret!

Line Hørlyk
Leder i Østlandsavdelingen

På kryss og tvers ...

S i DEN

Her er glimt fra noen av våre arrangementer i 2020.

Flytegro er en av våre sjeldneste planter: i hele Norge fins den bare i fem sjøer i Lillomarka og Maridalen. Som meldt i en artikkel i forrige Firblad, har vannstanden i Breisjøen på grunn av damarbeider i sommer vært senket med seks meter. Siden flytegro bare

28
MAI
2020

vokser i de øverste to-tre metrene av sjøbunnen, ville dette vært katastrofalt for arten. Da tilsvarende arbeider for noen år siden skjedde i Alnsjøen, mistet vi det som var vår største populasjonen av arten – og den har fortsatt ikke kommet tilbake. Men denne gangen har vi hatt godt samarbeid med Vann og avløp, og ikke minst har ferskvannsbotanikeren Roman Gramsz vært engasjert for å følge med på forholdene for arten, gi råd og utføre tiltak. Fra ØLAs side har Bjørn Smevold vært kontaktperson. Noen viker har vært demt opp, og det har vært installert overrislingsanlegg på deler av sjøbunnen. Ett av tiltakene ble gjennomført ved dugnadsinnsats

Roman Gramsz, Anders Gunnar Helle og Inger Johanne Aagli syng med å fylle sandsekker

Tre tunge sandsekker klar for transport, og to til venter på tur

Demningen er påbegynt

Et vannspeil er i ferd med å oppstå bak demningen

Alle foto: Jan Wesenberg

Bjørn Smevold kjører trillebærer tilbake for å hente flere sekker

Flytegroplantene aner håp og begynner å utvikle flyteblader og blomstre

Her er den i full gang

Nærbilde av plantene med flyteblad

i ØLA. 28. mai og 3. juni spadde vi sand i flomsekker og bygget opp en midlertidig demning tvers over en av de største grunne vikene i vannet. Vann ble så pumpet opp ovenfor demningen, og det oppsto et grunt vannspeil, nok til at en ganske stor delpopulasjon av flytegro ble holdt fuktig gjennom sommeren. Det var artig å se hvor raskt de stakkars tørkestressa plantene reagerte på vannet, fikk blader og begynte å blomstre. Men så et par uker etter var det plutselig fare på ferde: en kanadagåsfamilie hadde slått seg ned i den nye grunne dammen og begynte

å beite flytegro, som det ikke ville vært nok av som matreserve for dem for hele sommeren. De ble derfor fanget i nett og transportert langt unna denne delen av marka, så bestanden overlevde. Når vannet blir fylt opp igjen, vil disse bestandene igjen havne på et par meters dyp, og planta vil forhåpentligvis kunne rekolonisere det som i år var ørken, men som egentlig er vannets grunne vik - langt over der vi satt og spadde sand.

JanWesenberg

Gruppebilde ved mjølkerampa

Ravinen langs Farseggen

rett nedenfor Skedsmo kirke i nye Lillestrøm kommune var turmål for 20 blomstervandrere ettermiddagen den 4. juni 2020. Farseggen er en del av den gamle pilgrimsleden mot Nidaros. Far betyr fotefar/ vandringsvei og egg betyr at det er en smal kant stien går på med bratte skråninger ned i raviner på hver side, som en knivsegg. Ravinene på Romerike ble til etter siste istid når isen smeltet og elvene gravde seg nedover i leiravsetningene på sin vei mot havet (Oslofjorden). Turen var et samarbeid med Naturvernforbundet i Lillestrøm ved leder Sverre Solberg, som nylig har skrevet boka «Ravinene – Østlandets jungel». (Presentert i Firbladet 1/20). Sett med globale briller er ravinlandskapet på Romerike helt unikt, det er få steder i verden som har slike ravinedaler

4
JUN
2020

som her, forteller han. Det er ganske spesielt at vi har dette landskapet utenfor døra vår uten å tenke over at det er en sårbar og verneverdig del av planeten vi bor på. Endret arealpolitikk de siste 50 årene har ødelagt mye av ravinlandskapet, mye er planert ut til jordbruk, industri og utbygging. Det er ikke mange år siden Farseggen-ravina var foreslått og nesten vedtatt som avfallsdeponi, men ble reddet i siste liten. Slike «daler» i terrenget er også veldig praktiske til å kvitte seg med søppel eller overskuddsmasser ved f.eks. veibygging for de som tenker slik og ikke bryr seg om naturmangfold og vern av arter. Ikke bare planter, men mange dyr og fugler har sitt hjem her. Nå håper vi siste rest av dette unike grønne årenettet i nærmiljøet blir vernet og tatt vare for fremtiden.

Turen startet fra Skedsmo kirke og gikk gjennom kulturlandskapet med midtsommerblomster i veikantene og

Trollbær

små lam som var sluppet ut på beite. Et stykke nedi veien, ut på åkeren står det igjen en ensom bjørkeallè hvor vi tok en liten stopp med litt lokalhistorie. Her lå tidligere en liten gård som het Farseggen. Den brant ned for mange år siden og plassen er nå pløyd opp til åker, men Line kunne fortelle at hennes mormor vokste opp her for nesten 100 år siden i fattigslike kår (hun gikk bort i år, 102 1/2 år gammel). Videre gikk turen langs åkerkanten før vi skrådde bratt ned i ravinens jungel. Tett vegetasjon av sneller, bregner, hegg og gråor og store graner, veltede tømmerstokker, grener å bøye oss under, måtte forseres før vi nådde ned til den sildrende bekken i bunnen og

Jan viser "kloa" hos skogburkne (tv) og den lurvete "foten" hos ormetalg (th)

Jungelaktig gråorskog i ravinen

en liten slette. Flaks for oss var det veldig lite mygg og insekter enda. Stillheten der nede under et stort grønt tak ble bare avbrutt av vakker fuglesang. Her var det fint å ta en rast. Avstanden mellom hver deltaker var

en tyrihjelms-plante, vår måleenhet for distanse i disse coronatider. Ballblom, firblad og trollbær blomstret. Botaniker Jan Wesenberg lærte oss forskjellen på forskjellige bregner som vokste der – strutseving, ormetelg, skogburkne (som man kan lage «haitann»-smykke av fordi den har en «klo» nederst ved rota festet til to lange, seige fiberstrenger), fugletelg og hengeving, samt snellene engsnelle og skogsnelle, som også blir kalt «kjerringrokk». Ellers blomstret leddved og skogstjerneblom, mens mjødurt og sumphaukeskjegg fortsatt stod i knopp. Den kanskje mest interessante arten vi så var gresset storrap, som er typisk for ravinedaler. Jan fortalte

også at raviner nedenfor åkerkanter ofte har avrenning av nitrogenrik gjødsel og har derfor ikke det største artsmangfoldet, som her. I raviner som har skog eller beite og slått på toppen eller nedover i skråningene finner man gjerne blomsterenger med mange sjeldne arter fordi det er næringsfattig. Tror turen varte i nærmere fire timer, da mange også nød av stillheten, freden og roen nede i ravinen i en vakker sommerkveld. Turledere var Jan Wesenberg, Bjørn Håkon Smevold og...

...*Line Hørlyk*

Orkidémyr i Tveiter i Asker

Mandag 22. juni var det ØLA tur til Asker. Møtestedet var Tveiter

gård, som har vært i Asker kommunes eie siden 1970. Gården ligger idyllisk til på en bakke med hestebeite vest for Semsvannet. Rundt vannet er det et vakkert kulturlandskap, og dette området ble kåret til tusenårsstedet i Asker. Og at floraen står i stil til landskapet, det fikk deltakerne erfare.

Hovedmålet for turen var ei lita myr, én snau kilometer lengre inne, med rik blomstring av engmarihånd. Denne myra var fra gammelt av en slåttemyr som tilhørte en husmannsplass. For ca. 20 år siden begynte Naturvernforbundet i Asker

22
JUN
2020

å skjøtte myra. Kratt på myrflata og noe av skogen rundt ble fjernet, og nesten hvert år siden har det vært slått på myra. I disse årene har antallet blomstrende skudd av engmarihånd økt fra ca. 20 til 200.

For de 23 deltakerne begynte turen med en orientering om de gamle eikene rundt Tveiter gård. Eik er et viktig vertstre både levende og som død ved for mange typer organismer, ikke minst insekter og sopp. Begge de rødlistede soppene ssvovelkjuke og oksetungesopp fins her. Hvis eiker blir hogd andre steder i kommunen, blir stammen kjørt opp til Tveiter og lagt på bakken under de gamle eikene. På stien innover mot slåttemyra gikk det som forventet når botanikere er på tur: Noen fant blomster som måtte sees nærmere på og fotograferes, og derved ble gruppa splittet opp i flere smågrupper. Grov nattfiol var visst synderen her.

Myrflatbelg, kategori EN (sterkt truet) på rødlista

Inne på myra fikk alle se blomstringen på myra, og de som ville ha bilder av engmarihånd fikk anledning til det. Men det var også mye annet å se: ballblom, myrhatt, melkerot, skogstorkenebb, gulldusk, myrmaure, istervier og flere typer starr.

Turdeltakerne skuer ut over slåttemyra

Etter å ha vært på myra en stund, gikk vi en annen vei tilbake. Underveis stoppet vi ved Semsvika, innerst i Semsvannet. Her var det rapportert myrflatbelg, og etter rundt 10 minutters leting fant vi den. Den vokste i våtmarker som var nokså overgrodd med skogskratt, men innimellom var det noen åpne gressflater hvor den vokste. På turen så vi også skotsk høylandsfe, og senere på sommeren ble disse dyra satt på beite i våtmarkene i Semsvika. Kanskje åpner det opp for myrflatbelgen. Av andre arter vi så i våtmarka kan nevnes vasshøymol, vasstelg, myrsauløk, storrap og marigras.

Det må også nevnes at på turen så vi så mye som 16 arter starr. De fleste

som gulstarr, grønnstarr, bunkestarr, sennegras, langstarr og klubbstarr er knyttet til våtmarkene, men også skogsarter som piggstarr og skogstarr.

Svein Olav B. Drangeid

Kartlegging i Nordre Follo

I mange områder i Nordre Follo kommune har det aldri vært gjort florakartlegging, spesielt i nordøst i kommunen mangler det registreringer, et område som ligger i den sørvestlige delen av Østmarka. Derfor ble det lagt en kartlegging i dette området helgen 25–26. juli. Dette tidspunktet i juli er nok ikke det beste til å innkalle til kartlegging, men det var nå denne helgen som var ledig i mitt private sommerprogram, og i NBF- og ØLA-programmet. Fire deltagere møtte

25
JUL
2020

opp i flott kartleggingsvær på lørdag, men på søndag ble det regn, og vi var bare to personer – men vi var nok like effektive med bare to kartleggere.

Kartleggingen lørdag startet på et myrområde i sørenden av tjernet Skjelbreia, og vi beveget oss sørøstover i dalsøkk og myrpartier. Søndagen konsentrerte vi oss om vegetasjonen rundt Soldaltjernet og Tretjerna. Ingen sensasjonelle funn

ble gjort, men vi har fått mange registreringer i et tidligere utforsket område, noe som er verdifullt i seg selv. Nevnes kan to funn av lodden vaniljerot, og en mulig forekomst av smalmarihånd. Sistnevnte må verifiseres ved nytt besøk i 2021, da eksemplarene i visse tilstand ikke var nok til sikker bestemmelse. Det var for øvrig svært mye flekkmarihånd i år i denne delen av

Foto: Geir Arne Evje

Deltakerne: Helga Kristoffersen, Jarek Szczepanik og Nils-Erik Huseby

Foto: Geir Arne Evje

Myr ved Skjelbreia

Østmarka. Totalt 204 registreringer ble foretatt, så nå vet vi litt mer om floraen nordøst i Nordre Follo. Deltagere var Helga Kristoffersen, Jarek Szczepanik og Nils-Erik Huseby.

Geir Arne Evje

Ørfiskebekkdalen

En av turene som gikk av stabelen i høst var en tur til Ørfiskebekkdalen i på Nittedal-sida i Nordmarka 9. august. Elleve deltakere pluss turlleder stilte opp. Det store trekkplasteret var det som

9
 AUG
 2020

antakelig for tida er Romerikes eneste intakte forekomst av bittersøte, nær demninga/utløpsoset av Ørfiske, som turlleder fant tidligere i sommer. Vi så den da også, men den hadde blomstret av og sto i frukt. Men til gjengjeld snublet vi over hele to forekomster av bakkesøte, og den ene var temmelig tallrik! Området er preget av vekslende kambrosilur og permiske bergarter, og med en mange steder temmelig rik flora. Vi så mye turt, tyrihjem, skogstarr og skogsvingel, og fikk også sett tysbast, vårerteknapp, bekkeveronika (en ny prikk!), krattfiol, hårstarr, klubbstarr, taggbregne – og Nittedals eneste

Midt i stien, på kalkberg med tynn jord: bakkesøte!

Leddved med vakre, men giftige dobbeltbær

Foto: Jan Wesenberg

Foto: Jan Wesenberg

Skogstarran henger og svaier elegant over et lite bekkesig

kvadratmeter med mattestarr i nyere tid. Lunsjen ble inntatt på en passende lang murkant ved Ørfiske, med årets foreskrevne én meters avstand.

Jan Wesenberg

Kjempesoleiene

ved Langvannet i Lørenskog fikk besøk av sju ØLA-medlemmer på ettermiddagen 12.august. Jan Wesenberg ledet kartleggingstur som begynte kl. 16.00 og Line Hørlyk ledet blomstervandring fra

12
AUG
2020

Hovedpersonen – kjempesoleie, sterkt truet på rødlista

Engforglemmegei lyser lyseblått lang lei

kl. 17.00. Kjempesoleiene møtte oss i all sin gule prakt i sumpa der Ellingsrudelva møter Stovnerbekken ved gangbroa nedenfor Lørenskog togstasjon, ikke langt fra den nye innendørs skihallen SNØ. Dette er et område som skal utvikles og forskjønnnes ettersom kommunen vokser. Derfor var det viktig å kartlegge arter her for å bidra til at plantene her får et bedre vern og blir tatt hensyn til. Dette er et område som er veldig artsrikt og kjempesoleiene er rødlista i kategori EN. Etter å ha notert alle funn i sumpa spaserte vi videre til nordenden av Langvannet. Der var kjempesoleiene derimot

Kanadagullriset og åkertistelen får lyse så mye de vil – vi er nede og ser på kjempesoleia

ferdigblomstret for i år og svært vanskelig å få øye på i sivet når de ikke har gule blomster, men det planlegges en kanotur til neste år når de blomstrer for en ny inventering der. Temynte, som er en krysning av åker- og vassmynte, er et annet artig funn i dette området. Av andre arter vi kan trekke fram var en liten flekk med gulfrøstjerne og store mengder kjempepiggnopp. En starr ligger og venter på endelig å bli bekreftet som stautstarr, i så fall en ny lokalitet. På den andre sida av skalaen så vi en kjempebestand av kjempeslirekne i skråninga rett øst for krysset Skårerveien/Robsrudveien.

Line Hørlyk

SMALSØTEJAKT

på Malmøya ble gjennomført 23. august, med Anders Often som leder og sju deltakere.

Det er meningen at lokaliteten skal floravoktes og skjøttes i åra framover. Se Inger Johanne Aags nydelige forsidebilde!

23
AUG
2020

ØLAs ÅRSMØTE

ble avholdt digitalt på nett som zoom-møte onsdag 9. september 2020. Vi rakk akkurat ikke å avholde årsmøtet som var planlagt den 11.mars da Norge stengte ned på grunn av koronapandemien dagen etter. Møtet ble flyttet til

9
SEP
2020

etter sommerferien, men siden det fortsatt var strenge restriksjoner rundt samlinger, ble det et nettmøte. Nye invitasjoner ble sendt ut og årsmøtepapirene ble lagt ved på nett til gjennomlesing av medlemmene i forkant av møtet, for dem som ville lese dem en gang til. ØLA sin web-redaktør Per Madsen hadde gjort en glimrende jobb med å sette opp møtet på nett, ledet oss gjennom den digitale plattformen som var ny for mange av oss og gjorde en flott jobb som møteleder. Det var 14 medlemmer som deltok. Kl. 19.00 ønsket leder Line Hørlyk alle velkommen og gikk punktvis gjennom årsberetningen for 2019. Det var ingen innsigelser på innkallingen, og til å underskrive protokollen ble Sverre Lundemo og Bernhard Kløw Askedalen valgt.

Årsberetningen:

Pr. 31.12.2019 hadde ØLA 757 medlemmer. 54 nye medlemmer hadde meldt seg inn. Dette året var preget av gjennomføringen av Oslo Europeisk Miljøhovedstad 2019, hvor vi deltok med svært mange aktiviteter og organisering rundt dette. Til sammen 92 forskjellige aktiviteter inkludert kurs og foredrag hadde vi på lista vår. Styret og CampanØLA har jobbet sammen som én gruppe for å få dette til, og NBF sentralt har også bistått en del for gjennomføringen av aktiviteter i Oslo. Firbladet ble

utgitt to ganger, vår og høst, og tekstenes hovedtema var planter i hovedstadsområdet. Det har også blitt produsert nytt materiell.

Regnskap og budsjett:

Regnskapet viser at vi har kr. 657.140,59 i egenkapital og et overskudd på 161.373,16. I budsjettet ble det enstemmig vedtatt at seks sentrale personer i ØLA-styret som har lagt med masse ekstra tid og krefter i organiseringsarbeid i forbindelse med Miljøhovedstadsåret i tillegg til det vanlige styrearbeidet, skal få en engangssum på kr. 10.000,- hver i godtgjørelse, samt at avtroppende redaktør for Firbladet skal få kr. 10.000,- for sitt arbeid med å sette sammen bladet siden 2011. Kr. 75.000,- av overskuddet er også satt av til profilering av ØLA 50 års jubileum i 2021. Det er utarbeidet et eget budsjett til Kryptoklubben som er en del av Ung Botaniker i ØLA.

Innkommne forslag:

Det var ingen innkommne forslag fra medlemmene, men styret hadde to saker til årsmøtet.

1) Kontingentøking: Det ble enstemmig vedtatt å øke den lokale kontingentsatsen noe, slik at flest mulig grunnorganisasjoner i NBF har de samme satsene. Det er ca. 25 år siden ØLA økte sine satser, samtidig har trykkekostnader og

porto økt ganske mye. Men de nye kontingentsatsene er ikke dermed klare, for de vil også avhenge av hva Landsmøtet vedtar angående den sentrale kontingentsatsen.

2) Godtgjørelse til

styremedlemmer: Det ble enstemmig vedtatt at styret skal få utarbeide en endring til vedtektene om godtgjørelse til styremedlemmer dersom det er overskudd i regnskapet. Dette er en sum som vil variere fra år til år og person til person, med en maks utbetaling på 10.000,- per person, men mest sannsynlig en mye lavere sum. Dette vil bli lagt frem som forslag til neste årsmøte. Vi er en ideell organisasjon, men vi har vokst mye de siste årene, noe som igjen har medført at det er mye mer organisasjonsarbeid enn tidligere og flere styremedlemmer yter en mye større innsats for foreningen enn før. Vi har de siste årene hatt et veldig stabilt styre, og ingen har noen gang tidligere mottatt godtgjørelse/styrehonorar.

Valg:

De fleste av styremedlemmene som var på valg i ØLA tok gjenvalg for en ny periode, bortsett fra Firbladet-redaktør Dag Hovind som takket nei til en ny periode. To nye kom inn, det var Eva Lieungh og Bernhard Kløw Askedalen. Styret konstituerer seg etter årsmøtet for å dekke opp de nye

behovene vi har fått i en voksende forening og tilpasninger til dagens nye digitale teknologi.

Styret for 2020:

Leder: Line Hørlyk
Nestleder: Geir Arne Evje
Kasserer: May Berthelsen
Styremedlem/web: Per Madsen
Styremedlem/lokalfloora: Jan Wesenberg
Styremedlem/floravokter: Bjørn H. Smevold
Styremedlem: Simen Hyll Hansen
Styremedlem: Eva Lieungh (ny)

Verv utenom styret:

Leder i CampanØLA: Svein Olav Drangeid
CampanØLA: Tore Berg, Jan Wesenberg, Bjørn H. Smevold, Siri Khalsa, Espen Sommer Værland.
Ung Botaniker-kontakt/Kryptoklubben: Bernhard Kløw Askedalen (ny)
Revisor: Brita Stedje
Redaktør Firbladet: Jan Wesenberg
Redaksjon: Line Hørlyk, Per Madsen, Anders Often og Simen Hyll Hansen (ny)

Styret takker alle med verv for innsatsen i året som har gått, ønsker de to nye velkommen til den hyggelige styregruppa vår og ønsker alle lykke til i sine nye verv.

Line Hørlyk

Mispeldugnad i Ekebergskråningen

Den årlige dugnaden mot fremmede mispler 26. september samlet 10 deltagere. Området ligger i Ekebergskråningen naturreservat,

Som i fjor hadde ØLA dugnad med fjerning av fremmede mispler lørdag 26. september. Resultatet ble mer enn 20 sekker med avfall.

og er det vi kaller ‘åpen, grunnlendt kalkmark’. Her er det en rik flora, men som trues av fremmede mispler og berberis. Berberis er en fremmedart i Norge, men fordi den kom til landet før 1800, blir den ikke vurdert av Artsdatabanken som en fremmedart, men den kan gjøre stor skade i denne vegetasjonstypen. Vi fylte mer enn 20 sekker med avfall, og Bymiljøetaten i Oslo sørget for å destruere disse. Som takk for innsatsen ble alle deltagerne invitert på pizza nede i byen.

Geir Arne Evje

Den store granryddedagen

Helgen 26-27.09 var nasjonal granryddedag. ØLA bidro søndag 27.

september i landskapsvernområdet på Løkenes i Asker – et område vi har hatt dugnad i flere år. Bare tre deltagere hadde anledning til å bidra i år, men vi var effektive og anslagsvis 1200 edelgraner med smått og stort ble enten rasket opp eller klippet ned. Mange småplanter ble oppdaget der det tidligere har vært fjernet større edelgran – dette skyldes nok at mange småplanter har gått under radaren ved tidligere dugnader der fokus har vært på større trær. Det er fortsatt mange

27
SEP
2020

Ingvild Fonn Asmervik fra Naturvernforbundet med én edelgran mindre

Edelgraner i alle størrelser fra de helt små

store edelgraner på Løkenes, og disse må tas med motorsag. Ytterligere dugnader er nødvendig på Løkenes i årene som kommer.

Geir Arne Evje

Klåved Myricaria germanica

Det har vært en annerledes-sommer med stengte grenser og flere knuste drømmer om reiser til fjerne strøk. Dette ble året da de aller fleste ferierte i Norge, enten hjemme og i nærliggende strøk, eller på lengre turer rundt i landet. Flere organiserte turer i NBF og ØLA har blitt avlyst på grunn av koronapandemien, og mange har gått turer på egenhånd eller med familie og venner. Vi har spurt noen av våre medlemmer om å dele noen av sine blomsterminner, opplevelser og artige funn.

**TORE BERG, Drammen
Floraekspert og 70-årsjubilant**

Alle planter har stått så fint i år, for det har vært så gunstig med nedbør og temperatur. For min del har sommeren mest gått med til å

studere svever og villepler. Kanskje mest i Drammensområdet. Men jeg har vært en tur i Telemark og studert svevefloraen der. Den er nokså lik det vi finner i Osloområdet, men veldig dårlig undersøkt. Men noen nye arter fant vi. Du kan si vi har utvidet utvidelsesgrenser. Spesielt når det gjelder kvastsvever. I samme slekt har vi også sett på dobbeltgjenger til hårsvever. Jeg har også vært en tur ved Bukollen i Flå i Buskerud, og sammen med Tor Kristensen fant vi igjen munkerabarbra. Om det virkelig er munkerabarbra er noe usikkert, men den er nevnt i Lids flora. Dette er den planten som Aurlandsdalen ble kjent for, funnet av Nordhagen, men den er borte derfra nå og aldri

gjenfunnet. Den stod i en rasmark, og ras har nok ført til at den ikke er der mer. Ellers har jeg funnet en *Salix*-hybrid ved Leirsund stadion i Skedsmo. Det er en kryssning mellom gråselje og rødpil som bare er funnet en gang tidligere i Norge, på 30-tallet! Like ved stod et par store rødpil-hunntrær som helt sikkert er morplantene. På en strand i Tønsberg, på tur med Gunnar Klevjer, fant jeg *Solanum physalifolium* som vokste sammen med slektingen svartsøtvier, men denne her er mer hårete og tidligere bare sjelden funnet ved avfallsplasser. Her om dagen (24.09. red.anm.) gjorde jeg et smått funn her på Strømsø torg i Drammen. Opp av brosteinen vokste det en rar plante som minnet om en dylle, men blomsten var rød!? Nå må jeg slå opp i en europeisk flora for å finne ut av hva det kan være.

KRISTINA BJUREKE, Oslo Botaniker og lektor ved NHM Uio

Jeg har funnet en helt ny solblomlokalitet! Hurra! Siste uka i juni var den siste veldig varme sommeruka (før det ble kjøligere igjen i hele juli). Da var jeg på en hytte i Froland i Aust-Agder. På en utflukt kom jeg over et gammelt fraflytta småbruk. Utfra vegetasjonen der med mye røsslyng og tepperot, som indikerer veldig fattig grunn, fikk

jeg teften for solblom og begynte å lete. Og etter en stund, på baksiden av stedet fant jeg dem – solblom! Jeg ble så glad at jeg helt glemte tid og sted og satte i gang med å luke einstape. Ellers vil jeg anbefale alle på Norgesferie å besøke Astruptunet ved Jølstervannet (Vassenden) i Sunnfjord i Vestland fylke. Det er en så vakker plass. Det jobbes med å anlegge en ny flott blomstereng/slåtteng der nå også. Jeg skulle vært der en tur i høst, for jeg er med i et samarbeidsprosjekt rundt anlegging av nye blomsterenger hvor vi deler erfaringer med hverandre. På grunn av koronarestriksjoner har turen blitt utsatt til neste vår, når all smitte er borte og det der trygt å reise igjen. Men jeg har jobbet videre med min del av prosjektet: Linderud gård her i Groruddalen. Mange engplanter oppformert fra frø i nærområdet er nå plantet ut. Og så vil jeg anbefale å se filmen som er laget fra Astruptunet om maleren Nicolai Astrup sitt liv, «Flammen over Jølster», den er bare så fantastisk!

ANNE LISE TORVUND, Aurskog Grunneier på finneplassen Mikkelerud i Aurskog

Vi har vært her på Mikkelerud i sommer. Vi er jo så heldige å ha «hytte» i egen kommune! Vi trenger nesten ikke reise noe annet sted, for

Flora Printz med skjørkrans Chara virgata

her er det så fint. Det har vært en fantastisk blomstring i slåttenga og det har vært spesielt mye orkideer der i år. Masse bakkesøte, mer enn noen gang tidligere. Og mange prestekrager. Pluss alle de andre blomstene i enga. Og så er det så koselig når dere fra botanisk forening kommer på besøk når vi har slått og blomstervandring – jeg kan se på lang avstand hvordan dere virkelig koser dere i enga og varsomt trår blant planter og insekter og viser og lærer bort til hverandre om det dere finner. Det er sånn ekte blomsteglede! Ser frem til at dere kommer igjen til neste år.

BERNHARD KLØW

ASKEDALEN

**Gartner og student ved NMBU
i Ås. Leder av Kryptoklubben i
Ung Botaniker**

Jeg ventet litt med å svare da jeg som forventet hadde en kjempeopplevelse i går! (20.09. red.anm.) Sammen med tre venner i Kryptoklubben dro jeg til noen kalkrike innsjøer nedenfor Kongsberg, som ble mitt første møte med kransalger! Det var totalt 8 *Chara*-arter observert i området og jeg så iallfall: skjørkrans (den som blir holdt oppe av Flora Prinz på bildet, Flora studerer biologi ved NMBU), gråkrans og rødkrans, hvor rødkrans er kritisk truet. Jeg fridykket også i et av vannene og så en vakker svær «eng» av kransalger, og i mikroskopet så jeg etterpå at det lille grønne slimet som var på kransalgenene nærmere overflaten var fullt av ulike arter mikroalger!

KRISTIN BJARTNES, Bærum **Styreleder i Norsk Botanisk Forening**

Jeg tror det må være bakkeseotens år i år, den har blomstret så mye og flott, men jeg har så mange blomsterminner fra i sommer og da var det hyggelig å bli spurt. Det ble en gyllen anledning i en travel hverdag til å mimre og glede seg over alt det vakre jeg har sett og opplevd de siste månedene,

Foto: Kristin Bjartnes

både av blomstergleder og gleden ved å være sammen med flotte mennesker som har samme interesser som meg, og som deler raust av sin kunnskap. Det jeg beskriver her, er bare en brøkdel av de flotte blomstene jeg har sett på turer med botanisk forening. La meg begynne med vårens besøk i det høytliggende kulturlandskapet på Raje utenfor Kongsberg. Her er det et gult paradisi med marianøkleblom og søstermarihånd. Rundt mitt hjemsted ved Eikern er det frodig med en fin forekomst av solblom. Bråtestorkenebben blomstret i flere eksemplarer i fjor, og et par stykker dukket opp igjen i år også. Jeg har aldri sett så mye gullkløver som i år, men at vi skulle se brunkløver ved ei myr som blir restaurert var en overraskelse. Ellers hadde vi en flott botanisk tur til Vingelen. Det

Kristins kamp mot lupiner

var første gang jeg så svartkurle. Blodmarihand og klåved er også veldig hyggelige opplevelser. Ridetur i Folldal byr på botaniske gleder. Turen gikk litt sent på sommeren, og samme vei har det gått hundre storfe, så mye var beitet ned, men på en setervoll blomstret det godt med bakkesøte. Når hestene spiser lunsj, kan man rusle rundt og kose seg og kikke litt ekstra. Det som gir virkelig stor tilfredshet, er synet av de blomstrende og frodige områdene som er under restaurering, året i år ga enormt tilbake med overdådig blomsterprakt. Helt til slutt et bilde av kampen mot en blomst. Her er det lupiner som må til pers i et lite område ved Eikern.

Gaffelullurt

PER MADSEN, Lørenskog Systemtekniker og webredaktør i ØLA

Det har vært lite fellesturer denne sommeren med koronavirus, men jeg har hatt mange fine turer på egenhånd. En av de fine og ganske korte turene jeg hadde, var fra terrassen på hytta og ned til garasjen. Fylte drivstoff på gressklipperen og oppdaget da i denne stillingen noe merkelig i grusen. Ned på kne og så på mage og så fort opp for å hente boka. Vanskelig å tro at artsbestemmelsen jeg kom frem til pekte mot en ullurt, nærmere bestemt gaffelullurt. Mye blaing i

”Gyldendals grønne” og ”Lids”, og utover kvelden etter en del surfing ble jeg ganske sikker. Joda, det var gaffellullurt, *Logfia minima*. Jeg gjorde en registrering. Registrering i artsdatabanken gikk ikke upåaktet hen, og kort tid etterpå hadde jeg gode bekjente i vårt botaniske miljø på kne i grusen med kamera og bekreftet at det nok med ekstra høy sannsynlighet var gaffellullurt.

Et annet artig funn i samme område var dvergsmyle. Også et hyggelig bekjentskap.

Et par uker senere var jeg på ferietur med Marianne i Aurlandsdalen. Jeg skulle være hundepasser, mens hun gikk ruta Østerbø til Vassbygdi. En tur som ville tatt 3 uker for en nærsynt og nysgjerring hobbybotaniker. Prins (bikkja) og jeg tok i stedet en biltur nedover dalen og fant en fin liten vei innover en dal til et kraftverk og botaniserte litt i fjellveggene og veirennene der. Det var litt overskyet først på dagen, så den lille snøsøten som forsiktig viste sin blå-blå kronblader, ble behørig merket med en ”pekesten” i veirenna for senere avfotografering. Da ville den forhåpentlig være mer utsprunget og i bedre lys. Vi ruslet en tur opp langs veien og jeg registrerte bekkesildre, fjellarve, bergfrue og en rekke andre fjellarter. Da vi så et par timer senere kom tilbake til

stedet med snøsøten, hadde alle de andre snøsøtene som jeg ikke så, slått ut i full blomst. Det var nesten som blåveisblomstring på Bygdøy. Jeg har aldri sett maken! Under fotografering oppdaget jeg enda et hyggelig bekjentskap, lodnebergknapp. Denne hadde jeg første gang sett og registrert i Helin Plantepark i fjor sommer. Sammen med disse sto det taggbregne, fjellfrøstjerne, gulsildre, marinøkkel, snøbakkestjerne (eller kanskje det er fjellbakestjerne). Denne vesle fjellveien viste seg å være en virkelig en «godtebutikk» for planteinteresserte, og det er godt det er god plass på minnebrikker i kamera.

Foto: Geir Arne Evje

Foto: Kristina Bjureke

Slåtteinstruktør Mats Rosengren

Nordmarka

Årets slåttesesong startet med slåttekurs over en helg i Nordmarka. 17 deltakere, hvorav 7 studenter, ankom Studenterhytta fredag 14. august for å lære å slå med ljà av Mats Rosengren og om plantene i enga av Kristina Bjureke. Kurset var på de artsrike slåtteengene på Svartorseter og Blankvannsbråtan.

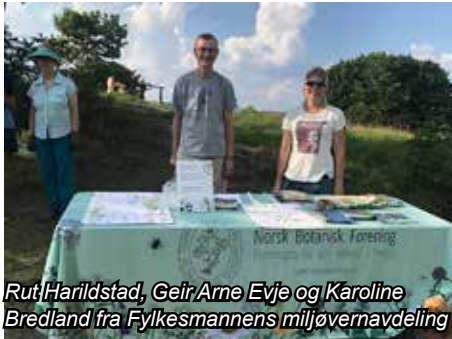

Foto: Kristina Bjureke

Sliping må til

Ola Narr

Tirsdag 18. august mellom kl. 15 og 18 var det «drop-in»-slått i tørrbakke-enga på Ola Narr i Oslo hvor det vokser mange sjeldne arter. Mats Rosengren var slåtteinstruktør og Geir Arne Evje og Svein Olav Drangeid var medhjelpere på ØLA-

Rut Harildstad, Geir Arne Evje og Karoline Bredland fra Fylkesmannens miljøvernavdeling

Bård Bredesen fra Bymiljøetaten

stand hvor de i tillegg til slått delte ut slåttebrosjyra og annet materiell fra NBF. Kristina Bjureke fortalte om den nyetablerte engen ved siden av der planter oppformert fra frø fra Ola Narr ble plantet ut på dugnadsinnsats for tre år siden. Etableringen har gått bra, men vi så at allerede nå hadde noen individer av kanadagullris listet seg inn blant hjorterot og de andre ville artene. Bård Bredesen, Bymiljøetaten i Oslo, var også til stede hele tiden og diskuterte med deltakerne, når han ikke raket høy. Vi samlet inn flere poser med urterikt høy for kommende etableringer

Enga på Ola Narr

av eng. På de fem timene var 45 personer innom arrangementet. Det ble en mye morsommere dag enn i 2019, da det var få frammøtte grunnet dårlig vær.

Tidligere i våres hadde vi en luke dugnad her i nærheten for fjerne blant annet løkurt som spredte seg litt for mye inn i enga i området der det bl.a. vokser den svært sjeldne og rødlista lodnefiol.

Line Hørlyk og Kristina Bjureke

Botanisk hage på Tøyen

Onsdag 19. august var det tradisjonell slått i Botanisk Hage på Tøyen, med Mats og Kristina. Grunnet de rådende smittevernreglene med maksimalt 20 deltakere gjennomførte vi to kurs samme dag. Å svinge ljaen må jo sees som et trygt tiltak i disse dager, av sikkerhetsmessige årsaker skal man jo holde minst to meters avstand til nestemann som slår.

Enga i Botanisk Hage ble påbegynt i 2013 med frø fra engar

Kristina Bjureke og prestekrageenga på Tøyen

her i nærområdet, som blant annet Nordmarka og Mikkeldrud. Den ble utvidet tre år senere og har med årene vokst seg fint til. Men det er noen arter som vi må luke, som ryllik og prestekrager, så de ikke skal konkurrere ut de mer konkurransesvake artene. Noen arter har kommet med fuglene, som tårnurt, og vi har en problemart: kveke, forteller Kristina. For de som ikke har anledning til å se slåttengene i kulturlandskapet, er dette en fin eng å besøke.

Kristina Bjureke og Line Hørlyk

Slåtteprosjekt på Langhus, Nordre Follo

Mye av det gamle kulturlandskapet med blomsterrike slåttenger er i ferd med å gro igjen eller drives intensivt med gjødsling og motorisert innhøsting.

På Langhus, nær Ski i Nordre Follo, oppdaget jeg for noen år siden ei eng som var i ferd med

Enga på Langhus – krusfrø inngjerdet, så den skal få mulighet for å frø seg

å gro igjen, og på denne enga vokste noen eksemplarer av den rødlistede (nær truet) skjermplanten krusfrø *Selinum carvifolia*. Tilstanden for krusfrø-plantene var dårlig på enga, og plantene stod i fare for å bli utkonkurrert av mjødukt, hundekjeks, bringebær og skogstorkenebb. I tillegg har det kommet opp mye osp i utkanten av enga, noe som på lengre sikt ville blitt problematisk uten tiltak.

For å forhindre videre gjengroing og for å bevare forekomsten av krusfrø, bestemte jeg meg for å starte skjøtsel av enga. I 2019 ble grunneier kontaktet, daværende Ski kommune, og jeg fikk aksept for å starte skjøtsel. I et samarbeid mellom Østlandsavdelingen i Norsk Botanisk Forening, Langhus kirke, Lokal Agenda 21-forumet i Ski og Lions Club Langhus og Siggerud, ble det holdt slåttedugnad i august 2019. I 2020 ble det vært arrangert slåttedugnader i juni og i august. Krusfrø-plantene ble

markert med sperrebånd for å unngå å bli slått. Alt slåtteavfall har blitt fjernet fra enga. Allerede etter tre slåtter ser vi resultater ved at krusfrøplantene har blitt kraftigere, og delpopulasjonene er blitt større. Planen videre er å så frø av krusfrø på noen andre steder på enga.

Stor takk til Langhus kirke og diakon Eli-Norun Reberg som har servert slåttegrøt til deltakerne etter dugnadene. Langhus kirke er sertifisert som 'Grønn menighet', er opptatt av miljø og naturmangfold, og vil gjerne delta i lokale prosjekter for å bevare artsmangfoldet i nærområdet.

Geir Arne Evje

Mikkelrud

Lørdag 22. august var 8 slåttefolk i gang med lå og rive i den flotte solblomenga på finneplassen Mikkelrud i Aurskog, hvor vertskapet Tore Ovlien og Anne Lise Torvund ønsket oss velkommen. Det kom ei lita regnskur tidlig på morgenen, men utover dagen var været upåklagelig med sol og hvite skyer som svevde forbi. Det gjorde også en stor hønehauk som lå over grantoppene og fulgte med på hva som foregikk. Når det var tid for noen pauser i slått, fortalte botaniker Kristina Bjureke ivrig om hvorfor vi har slått og om plantene i enga. «Man slår ikke for god mosjon, men for å ta vare på

Solblom, Mikkelruds maskot

biomangfold» sa hun. «Denne enga er en slåttemark i kategori A, gjerne en A+ hvis det finnes», fortsatte hun, «og det kan vi takke «gjerrige» grunneiere for; de gir vi honnør fordi de ikke brukte penger på gjødsel! Her er det aldri brukt kunstgjødsel. En vanlig bonde ville vel si at høyet her er magert og gir lite volum som fôr, men det er særst rikt på arter. For eksempel vokser det bakkeseite her, og det er den sjeldneste arten vi har i hele området omkring. Og den er i fremgang. Her vokser marinøkkel, og det er den eneste enga som har både smalkjempe og dunkjempe – de andre engene har bare smal». Ellers nevnes rødkapp og blåknapp, skjermesveve, gullris, brudespore, nattfiol, fagerklokke, bleikstarr, engfrytle, harerug, tepperot og

Ylva Lyssand og Elisabeth Sagedal

Småengkall

engkall. Sistnevnte er en halvparasitt på gress, så ikke gresset blir så stort og dominerende for de andre artene. En viktig plante i enga. Det kunne ikke serveres tradisjonell rømmegrøt til slåttefolket denne gangen pga. koronarestriksjoner, men Line Hørlyk hadde med masse påskesjokolade som måtte spises før den gikk ut på dato. Den skulle egentlig vært gitt til deltakerne på ØLA sitt årsmøte som ble avlyst i mars. Det gav litt ekstra

Neslesommerfugl på blåknapp

energipåfyll til slåttegjengen etter at matpakker var fortært.

Ylva Lyssand og Elisabeth Sagedal fra Ung Botaniker hadde vært på slåttekurs i Nordmarka helga før, og lært å slå med ljå og blitt veldig flinke. Her på Mikkelrud var de med og slo enga med ljå og samlet høy med frø i sekker til en ny eng som skal anlegges ved NMBU i Ås.

Det er alltid hyggelig å komme hit på slåttedagen, men når gresset ligger nede og det er på tide å si takk for seg til vertskapet, så sier man samtidig liksom takk for sommeren vi har hatt. Nå er skole og jobb i gang igjen for de fleste, og vi kan begynne å glede oss til høstens farger kommer.

Line Hørlyk

Det var lenge usikkert om Villblomstenes dag måtte avlyses på grunn av koronapandemien dette året, slik som svenskene måtte gjøre. Men utover i juni ble flere restriksjoner rundt arrangement lettet litt på, slik at iallfall noen av våre planlagte turer kunne gjennomføres innenfor satte rammer. Vi måtte sørge for påmelding til hver tur og prøve å ha et begrenset antall deltakere pr. turleder. Det krevde litt ekstra forarbeid, men vi greide å gjennomføre 13 blomstervandring og en natursti i ØLA denne dagen, og det er ganske bra. Totalt antall blomstervandrere i ØLA denne dagen er estimert til 250 deltakere. Været var upåklagelig med sol og rundt 27 grader. Nesten litt i varmeste laget for noen, men heldigvis luftet det litt, og man måtte finne steder med litt skygge til noe

av blomsterpraten og eventuell rast. Midtsommerblomstene stod på sitt flotteste og vi fikk en fantastisk sommerdag. I etterkant fikk alle turlederne tilsendt et handlenett fra NBF som takk for innsatsen. Turer i ØLA denne dagen:

Asker: Syverstadbråten

Svein Olav Drangeid var turleder her og hadde med seg tre deltakere. I slåttenga til Naturvernforbundet i Asker så de blant annet bergmynte og firkantperikum, og fagerknoppurt i knopp. Her ble også skogstorkenebb som er «Årets villblomst 2020» vist litt ekstra frem. Langs og i isdammene i området kunne man blant annet se korsandemat og dronningstarr. Deltakerne fikk også lære forskjellen på storlind og lind.

Bærum: Lilløyplassen

Signe Magnus og May Berthelsen hadde tur her med 10 deltakere, samt noen forbipasserende som stoppet opp og hørte på en stund. Turen gikk langs veikant av gangsti hvor det vokste mange av de vanlige midtsommerblomstene og bort til Haukeberget hvor det vokser mer eller mindre sjeldne arter som er knyttet til kalktørreng: Dragehode, knollmjødur, blodstorkenebb, bakketimian, bergmynte, nikkesmelle og prikkperikum for å nevne noen. Det ble også informert om kanadagullris og andre fremmedarter i området som må bekjempes for å verne om disse sårbare og konkurransesvake plantene for gjengroing. Det blir lagt merke til at mengden kanadagullris er under kontroll i deler av området etter flere år med dugnad. Representant fra Bærum kommune var til stede.

Bærum: Kalvøya

Turleder Kristin Vigander hadde to turer her denne dagen, med fem deltakere på den første turen og tre på den andre. Hjorterot, svartbergknapp, nakkebær, åkermåne og dvergmispel var noen av artene de så her. Fremmedarter som valurt og kanadagullris sprer seg i rekordfart i området her og truer de stedegne artene. Derfor må de bekjempes, fortalte Kristin. Hun har lagt ut

Dragehode

rundt 70 bilder fra turen på www.kristinsflora.no. Kristin har også laget en video som presenterer årets villblomst 2020, skogstorkenebb. Den finner dere på hjemmesiden til NBF.

Oslo: Maridalen

Kanskje den vakreste Villblomstturen i år? Turen startet med en blomstergudstjeneste i Maridalen kirke, der flere var med å plukke villblomster til å pynte inni kirken med først. Under gudstjenesten fikk vi høre blomstrende melodier som

«Vårsøg» og «Änglamark» (Låt dom få leva, de er ju så sköna) spilt på fiolin av Tind Kirvil Haaland Tjore, og hun var bare 9 år gammel! Imponerende og rørende vakkert. Etterpå var det blomstervandring i to grupper som gikk i god avstand fra hverandre pga. smittevern. Grov nattfiol, solblom, legeveronika, engmarimjelle, tysk mure, hanekam, dauvnese, springfrø, engfrytle, vendelrot og masse villjordbærblomster var blant de rundt 50 plantene vi så. Til sammen 22 deltakere hvorav et barn var med turlleder Gunnar Aksel Bjune og med-turlleder Line Hørlyk. Turen ble avsluttet rast og matpakke i Kirkebyhagan, en gammel beitemark med styvingstrær og nyutsprungne

solblom, med utsikt ned mot de 1000 år gamle kirkeruinene etter Margaretakirken.

Oslo: Østensjøvannet

Her var det Jan Wesenberg som var turlleder, og turen var i samarbeid med Østesjøvannets Venner. Turen gikk på stier i dette naturskjønne området som kanskje er mest kjent for alle de forskjellige fugleartene som holder til her. Men her er det mange fine planter også med bregnen vasstelg som den aller sjeldneste. Man måtte tåle litt vann på joggeskoa der ute i våtmarka for å ta den i nærmere øyesyn. Ellers var gråselje, istervier, selsnepe, begge arter dunkjevle og et flott kjerr med blomstrende kanelroser noe av det de 25 deltakerne fikk se og lære om.

Nes: Ravinevandring ved Esvål

Kulturminnebøndene hadde guidet ettermiddagstur i Vesetdalen, ned til Glomma og deretter elvelandskapet opp til Huser. Tre turledere, Kåre Homble, Sverre Solberg og Gaute Mohn Jensen, ledet hver sin gruppe med noen felles stopp med megafon jfr. smitteverntiltak. Vakre blomsterenger/slåttenger i skråningene og jungellandskap nede i ravina. Vesetravina og Fleskebakken har A-verdi. Vel 50 blomstervandrerer deltok på årets tur, men det var så

stor interesse at man dessverre måtte si nei til flere av de om ville melde seg på. Mer om turen og området kan du lese på www.facebook.com/kulturminnebondene/

Nordre Follo: Ski – Kråkstad

16 deltakere fulgte turlleder Geir Arne Evje på vandring langs blomstrende enger, skog- og åkerkanter forbi Søndre Missum og i området rundt Østre og Vestre Sørsum. De fikk også se trollhegg, aurikkelsveve og smalkjempe som er ikke så vanlige i dette området, sistnevnte er bare registrert tre ganger her tidligere og det første funnet er fra 1898!

Nesodden 1

Turlleder Ragnhild Hokholt hadde med seg 6 deltakere på en liten blomstervandring rundt i Nesoddparken. Her var det slått med tanke på å bevare blomstermangfoldet. Kratthumleblom, engtjæreblom og tveskjeggveronika var noen av plantene på turen. Ragnhild er en trofast turlleder på VBD gjennom mange år i ØLA, og har lært mange å glede seg over de ville plantene i nærmiljøet sitt.

Nesodden 2

Turen startet på Østre Løer der Jan Erik Røer har anlagt en vakker blomstereng hvor resultatene

Siri Khalsa leder turen på Nesodden

begynner å synes etter mange års møysommelig arbeid. Derfra gikk turen gjennom eikeskog og enger forbi Nesoddparken mot Jonsrud opp til Ravnsbog, Baltsrud og til Nylenda gård før turen ble avsluttet der de startet ved Løer. 28 deltakere var med på turen og fikk med seg en rik blomstring. Natffiol, ballblom og blåbær var noen av dem. Turledere var Siri Khalsa, Liselotte Krøger og Jan Erik Røer i samarbeid med DNT.

Ullensaker: Natursti ved Algarheim skole

Jeanette Viken stod for en ny kreativ villblomst-tur i år for å teste ut tur uten turlleder som et koronatiltak. Hun hadde laget en natursti med 41 blomsterposter(!) i nærmiljøet til Algarheim skole. Postenes plassering kunne lastes ned på FB fra dagen før VBD, og blomsten på hver enkelt post var plassert der hvor den vokste i virkeligheten slik at deltakerne kunne få mer informasjon om den. Ved naturstiens start hadde hun satt

ut noen eksemplarer av brosjyra «100 vanlige planter» som folk kunne ta med seg og krysse av underveis. Denne brosjyra og alle postene er også lagt på NBFs hjemmeside som pdf-fil så alle som vil kan laste den ned. Det ble estimert at ca. 40 deltakere gikk naturstien.

Ås: Haugerudveien

20 voksne og fire barn fulgte Siri Lie Olsen på en runde i nabolaget og så på villblomster langs veier, i skogkanter og i åkerkanter. Det er overraskende mye å finne i «hverdagsnaturen», skriver Siri. Vi så på urter, gress, karsporeplanter, trær og busker. Blant deltakerne var både naboer, tilreisende og studenter. Og det var stor interesse for både hjemlige og fremmede arter.

Ås: Breivoll gård

10 deltakere møtte opp ved stabburet og ble med botaniker Anders Often på en lærerik villblomst-tur i området rundt Breivoll gård.

Aurskog-Høland: Mikkelerud

Det var i utgangspunktet ikke satt opp noen VBD-tur her i år grunnet korona-situasjonen. Men 15 personer hadde likevel møtt opp og fikk en hyggelig omvisning i den flotte slåttenga av grunneierne Tore Ovlien og Anne Lise Torvund.

I hele Norge var det til sammen 29 turer. «Det er cirka halvparten av tilbudet i vanlige år, men til gjengjeld nådde vi ut til mange flere enn vanlig på grunn av kampanje i sosiale media, dette inspirerte forhåpentligvis flere til å komme seg ut i naturen på egenhånd nå i koronatider», forteller daglig leder i NBF Honorata Gajda. Villblomstenes dag ble altså feiret på flere alternative måter denne gangen. Det kan du lese mer om på www.villblomstenesdag.no.

Neste Villblomstenes dag blir søndag 20.juni 2021

Da er det 20. gang Villblomstenes dag blir arrangert Norge, og vi håper å få til 20 jubileumsblomstervandringer i ØLA! Hold av datoen allerede nå, enten som turleder eller deltaker.

Kantklipp til frustrasjon

Foto: Line Hørlyk

Nebbursvollen midt i blomstringstida i 2020

Line Hørlyk
og Geir Arne Evje

Foto: Line Hørlyk

Overdådig nypeblomstring ved Nebbursvollen
i 2016

Hva skjer med kantklippen for tiden? En forakt for villblomster? Vi gleder oss til å rusle rundt i nabolaget og se etter den første hvitveisen og å plukke med noen prestekrager med hjem på kjøkkenbordet. Lete opp en art som bare vokser akkurat der. Til å se sommerfugler og humler surre rundt fra blomst til blomst. Men på flere og flere steder her i Akershus ser vi at dette ikke er virkeligheten lenger. Det burde også være ulik praksis på slått langs store bilveier og små gangstier.

Til venstre ser vi overveldende roseblomstring sammen med hundekjeks og andre midtsommerblomster på ØLA sin rosetur

Nebbursvollen midt i blomstringstida i 2020

Lørenskogs eneste breiflangrelokalitet i 2020

ved Nebbursvollen i Lillestrøm i juni 2016. Midt i den flotteste midtsommerblomstringa i juni år så det ut som på tittelbildet, og som øverst her. Kantklipperen går oftere og oftere i de siste 3–4 årene, og med stadig bredere klippekant. Turleder så ingen grunn til å ha den årlige turen her nå, og synes det er deprimerende at man blir snytt for den særdeles vakre blomstringen her som man har gledet seg til hele året i forveien. Det er ikke noe rekreasjon og glede i dette, det er bare trist og meningsløst. Har vi bare minner igjen, eller får vi oppleve en ny roseblomstring her noen gang? Og alle de grove nattfiolene som vokser her er borte, sammen med infoskiltet om dem og

Unge breiflangrer på vei opp

naturen her. Gangveiene blir som en asfaltstripe over en fotballbane. Kantslått og tynning langs slike typer gangveier burde kun foregå om høsten. Og man burde rake opp høyet etter seg så det forble næringsfattig og for at fremmedarter ikke så lett kan etablere seg.

Langsmed Fjellhamarelva ble tynnet masse trær og buskas på vårparten, og trevirket ble malt opp til grov flis og spredd i tykke lag utover skogbunnen. Her vokser den eneste bestanden av orkideen breiflangre i Lørenskog. Det er ikke så veldig mange av den på Romerike eller i Oslo heller, selv om den ikke

er på rødlista. Som floravoktere her ryddet Line Hørlyk og Bjørn Håkon Smevold så mye som mulig av kvist og flis rundt lokaliteten, og planten ser ut til å greie seg i første runde. Men det kommer opp masse rotskudd fra nedkutta trær som skaper minst enda tettere gjengroing enn tidligere og utgjør en ny trussel sammen med fremmedarter som blir «invitert» inn i denne nye næringsrike jorda. Hvitveisene som blomstrer langs gangveien her om våren får det heller ikke lett under dette flislaget.

I flere år har Geir Arne Evje ryddet i en skogkant ved siden av en gang- og sykkelvei på Langhus ved Ski, for å gi blåveisen som vokser her bedre levevilkår og blomstring, noe som vil glede de som går forbi. Så på sensommeren kommer en kommunal 'skrapemaskin' som høvler veikantene – det er greit nok, men alt avfallet fra skrapingen ble dumpet i flere hauger i skogkanten der blåveisen vokser.

Kommunen ble bedt om å fjerne massene som ble dumpet, og Geir Arne påpekte at dette måtte gjøres skånsomt med spade, slik at det ikke skulle bli ytterligere skade på blåveisen. Noen dager senere var massene fjernet, tydeligvis med en gravemaskingrabb. Hvor mye blåveis som er ødelagt er usikkert. Vi ser på bildene hvordan en gravemaskin har fjernet massen som hadde blitt

dumpet, men samtidig laget et sår i vegetasjonen.

I veikanten langs motorveien foran Lørenskog rådhus og rundt Fjellhamar stasjon har kantklipperne klippet rundt de gule «tuene» med russekål. Noen må synes de er veldig flotte. De har fått stå fredet slik til langt utpå høsten. Planter som

Motorveikantene friseres – men russekålen blir spart

prestekrager, skogkløver, hanekam og mørkkongslys som vokser rundt her, har visst derimot ikke livets rett.

Slik type kantklipp er heller ikke med på å forskjønne et område, det er mer en rasering og ikke akkurat rekreasjon og glede for turgåere. Farlig med oppstikkende «spyd» også spesielt for barn og hunder.

Et spørsmål vi stiller til slutt med tanke på at det er forbudt å kaste hageavfall ute i naturen. Gjelder ikke den loven for kommuner? Hvem har bestemt at det er greit for dem flise opp trær og annet organisk materiale og legge det igjen i store hauger i veikanter og skogholt? Vi ser det her på Romerike, i Oslo, i Bergen og sikkert flere deler av landet. Det er med på å utrydde stedegne arter når det skjer i så stor skala.

For den er jo en fryd for øyet

Klipping av busker etterlater farlige "spyd"

Lettvint-tynning, uestetisk og farlig for barn

I Blytt's gate, rett ved siden av Botanisk Hage på Tøyen, har ØLA fått tilbud om å anlegge en liten blomstereng. Planen var at det kunne være en «jubileums-eng» til ØLA sitt 50 års jubileum i 2021 etter en idé fra Honorata Gajda og Jeanette Viken ved NBF-kontoret. De har søkt Bymiljøetaten om tillatelse og fått positivt svar. Disse to har også kontaktet Lakkegata skole rett ved siden av med tanke på at elevene der kunne være med å lage en blomstereng utenfor skolen sin, noe skolen var svært positive til. Bernhard Kløw Askedalen fra Ung Botaniker har vært der og tatt en jordprøve til analyse for å sjekke næringsinnholdet i jorda der. Mest sannsynlig må øverste jordlag skrapes av for å få

så næringsfattig jord som mulig, så villblomster kan vokse der. Vi håper å få det til i løpet av neste år, og ha noen dugnader der.

Vi håper mange medlemmer vil være med å lage eng – og kanskje kunne medlemmer som bor i nærheten tenke seg å være med og følge opp dette prosjektet fremover? Det innebærer først og fremst å luke litt dersom fremmedarter begynner å etablere seg i enga, og generelt ta et ettersyn der i ny og ne. Og så blir det en minislått der hvert år, som kanskje kan samkjøres med andre slåtter i nærheten. Er du interessert, så ta kontakt med en av oss i ØLA-styret på [styret\(at\)nbf-ostland.no](mailto:styret(at)nbf-ostland.no).

Line Hørlyk

Bakkemaure

Galium sternerii Ehrend.

Bakkemaure vokser typisk i enger og skogkanter med moderat tørrbakkepreg.

Kjennetegn

Bakkemaure gjør ikke mye av seg – den er liten og spinkel, og dermed lett å overse. Den blir opptil 25 cm høy, og bladkransene midt på stengelen har oftest 7–9 smale, broddspisse blad. Toppen har få, små og hvite blomster med fire kronblad.

Bakkemaure kan forveksles med sumpmaure, som til tross for navnet også vokser i tørr beitemark og slåtteng. Sumpmaure har også broddspisse blader, normalt seks i de midtre bladkransene, men den kan også ha flere. Imidlertid har sumpmaure små, nedvendte brodder på stengelen som gjør den ru, mens bakkemaure har omtrent slett, glatt stengel.

Det vi hos maurene ser på som bladkranser, er egentlig to motsatte blad med to biblader hver, der bibladene har blitt like store som hovedbladene. I tillegg kan bibladene være sammenvokst eller oppsplittet hos de ulike artene i slekten, slik at vi har varianter fra 4 til 9 hos maurene.

Økologi

Voksesteder er tørrbakker, gammel slåtte- og beitemark, åpen skog og tørre skogkanter med kortvokst vegetasjon, oftest på noe baserik grunn. Av og til kan bakkemaure finnes på veikanter.

Status

Bakkemaure *Galium sternerii* vurderes som nær truet (NT) på grunn

av begrenset utbredelse, reduksjon i omfang og kvalitet på egnete voksesteder, og noe tilbakegang. Planten er konkurransesvak, og er derfor sårbar. Arten er utsatt for nedbygging og for gjengroing etter opphør av beite og slått. Slitasje og hard bruk av voksesteder kan også ha negative følger for plantene. Utbredelsen har i all hovedsak krympet inn til Oslofjord-området. Bakkemaure er begrenset til et nokså lite utbredelsesområde i Nordvest-Europa.

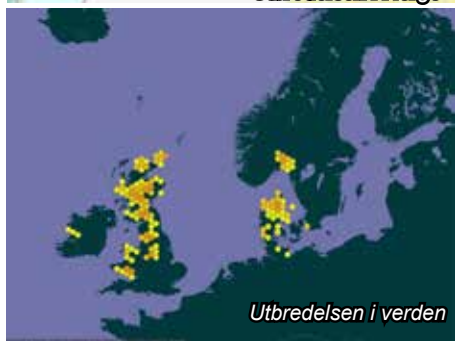
Utbredelse

Bakkemaure er ganske eksklusiv i Norge, og finnes bare i et lite område på det sørlige Østlandet, vesentlig rundt Oslofjorden, fra Oslo og Ringerike sør til Fredrikstad og Moss, og en litt isolert forekomst i Porsgrunn, og med et ugrasfunn

Typiske kranser med åtte smale, spisse, blanke blad.

i Trøndelag. I Europa finnes den i Danmark, Nord-Tyskland og på de Britiske Øyer. Arten er ikke kjent i Sverige, men til gjengjeld støter vi på en nærstående art på den andre siden av Vänern (se nedenfor) .

ölandsmåra *Galium oelandicum* på Öland.

Etymologi

Bakkemaure har ikke noe norsk tradisjonsnavn, men 'maure' har antagelig blitt brukt bare om hvitmaure (som en gang var en viktig fargeplante). 'Maure'-leddet har således blitt med ved konstruksjon av navn på alle *Galium*-artene (med unntak av myske).

Galium – fra gresk 'galeron' = melk. Navn (år 70) på maure hos Dioskorides (20–90), romersk militærlege og botaniker.

sternerii – etter den svenske botanikeren Richard Sterner (1891–1956). Artsnavn (1960) på bakkemaure hos Friedrich Ehrendorfer (1927–), østerriksk botaniker.

Systematikk

Bakkemaure er en art i maureslekten *Galium* i maurefamilien Rubiaceae som igjen tilhører søteordenen Gentianales.

Bakkemaure tilhører det vanskelige *Galium pumilum*-komplekset, som i Norden også inneholder vegamaure *Galium normanii* som i Norge bare finnes på øya Vega i Nordland, men er vanlig på Island, den innførte arten parkmaure *Galium pumilum* s.str. og de svenske artene backmåra *Galium suecicum* sør og øst for Vänern og

Geir Arne Evje

Tidligere utgaver

Vi har et lite restlager av tidligere utgitte *Firbladet* og *Blyttia*. Ta kontakt med ØLA-styret hvis du vil ha noen tidligere utgaver. E-post: [styret\(at\)nbf-ostland.no](mailto:styret(at)nbf-ostland.no). Vi minner også om at alle utgitte nummer av *Firbladet* ligger elektronisk tilgjengelig på ØLAs hjemmeside: www.nbf-ostland.no

FIRBLADETS BOTANISKE

Idé: Line Ø. Hørlyk, realisering: Per Madsen

NØTT

Dette er planter du finner på myr. Vi spør om det norske navnet. Start med bilde nr. 1 og fortsett rundt i blomster-diagrammet uten mellomrom til nr. 6. Bokstavene i de **uthevede** feltene danner løsningsordet. Løsningen kommer i Firbladet 2021-1.

Løsning på
botanisk
nøtt 2020-1:

START

Alle plantenavn er hentet fra Mossberg/Stenberg:
Gyldendals Store Nordiske Flora, 2018 utg.

LØSNINGSORD

Returadresse: NBF-ØLA, Botanisk museum, NHM, Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo

I et korona-år kan vi jo lete litt etter "korona-planter". Her er to flotte "koronarier" fra Kreta: *Anemone coronaria* (det store bildet) og kronkrage *Glebionis coronaria* (innfelt). Hos begge skyldes corona-motivet at de ser ut som en flott krone.

Litt mer hjemlig har vi to forhenværende koronarer: buskvikke (tidligere *Coronilla emerus*, nå *Hippocrepis emerus*) og kronvikke (tidligere *Coronilla varia*, nå *Securigera varia*). "Coronilla" betyr "liten krone". Mens hos flikkjempe *Plantago coronopus* og kråkekarseslekta *Coronopus* betyr ikke corona-biten krone, men kråke. Så *Coronopus* blir faktisk "kråkefot". Hvilket den jo ikke er.

Geir Arne Evje og
Jan Wessenberg

FOTO- syntese

